

NATURRESERVAT

NATURRESERVATER I STEIGEN

Steigen har en av verdens tetteste bestander av havørn (*Haliaeetus albicilla*)

Brennvika

NATURRESERVATER I STEIGEN

Steigen kommune omfatter Steigenhalvøya, deler av Stábánjárgga, et landområde på østsiden av Vestfjorden og en rekke større og mindre øyer og øyvær. Langs Vestfjorden, i ytre del av kommunen, ligger fra sør til nord: Brennsundvær, Husøyvær, Måløyvær, Engelvær, Lauvøyvær, Valsvær og Brunvær. De største øyene er Engeløya og Lundøya med areal på hhv. 69 og 27 km². Landskapet preges av en rekke fjorder, hvorav Nordfolda er den lengste. De største innsjøene er Storatnet og Straumfjordvatnet i den østlige delen av kommunen. Helt i sør ligger Helldalisen, Steigens høyeste punkt og eneste isbre med en høyde på 1351 meter.

Steigen har en svært vakker og variert natur med flotte muligheter for forskjellige former for friluftsliv. Steigen har også sjeldne og sårbare naturtyper og arter, flere av disse rødlistete. De store naturverdiene har ført til at seks naturreservater er opprettet i kommunen (se kartet på midtsidene): Brunvær, Engelvær, Brennvika, Prestegårdsskogen, Hopvasslia og Storatnet. Denne brosjyren er en kortfattet presentasjon av disse.

Storatnet

Siland (*Mergus serrator*)

Verneplaner har en viktig funksjon i naturforvaltningen. For den enkelte naturtype utgjør verneområdene kun få prosent av totalarealet, men fordi områdene er spesielt viktige for mange arter er dette en «grunnmur» for å ta vare på det biologiske mangfoldet i Norge.

Brennvika, Engelvær og Brunvær er opprettet gjennom verneplanen for kystområder i Nordland (2002), Hopvasslia gjennom verneplan for rike løvskoger i Nordland (2000) og Storvatnet gjennom verneplan for skog (2011). Prestegårdsskogen ble opprinnelig vernet gjennom verneplanen for rike løvskoger, men ble utvidet i 2011 gjennom den nye verneplanen for skog.

Verneplan for kystområder fra 2002 er unik for Troms og Nordland og er utarbeidet av hensyn til de særlig store verne- og næringsinteressene i kystsonen i disse to fylkene. Formålet med verneplanen er at den skal fange opp områder som hele økologiske enheter og sikre viktige verneverdier både for dyr, fugler og planter, i tillegg til spesielle landskap og kvartærgeologiske verdier.

Verneplan for rike løvskoger fra 2000 i Nordland fanger bl.a. opp verdens nordligste forekomster av edelløvtrærne alm og hassel. Formålet med verneplanen for rike løvskoger i Nordland er å sikre et representativt utvalg av rike løvskoger i Nordland, herunder edelløvsskog, gråor-heggeskog, ospeskog og bjørkeskog. Planen fanger opp verneverdige skogforekomster med en kvalitet som botanisk sett kan sammenliknes med edelløvsogreservatene lenger sør i Norge.

Formålet med **verneplan for skog** fra 2011 er å ta vare på både «typiske» skogområder og spesielle/sjeldne/truede elementer i skognaturen. Vernet sikrer store arealer med til dels betydelige verneverdier. I Nordland inkluderer dette bl.a. områder med gammelskog, boreal regnskog og rike skogtyper som høgstaueskog og fjellbjørkeskog på kalkrikt marmorberg.

Rødstilk (*Tringa totanus*)

De største truslene mot det biologiske mangfoldet i Norge er at leveområder for dyr og planter blir ødelagt og oppdelt. Naturreservater og andre naturvernområder sikrer sårbare og truede naturtyper.

Det er regjeringen og Stortinget som legger rammene for vernet av natur i Norge. Miljødirektoratet og fylkesmennene har ansvaret for å gjennomføre vernearbeidet med utgangspunkt i **naturmangfoldloven**.

I Nordland har vi mer enn 200 områder som er vernet etter naturvernloven/naturmangfoldloven. Naturvernloven ble avløst av naturmangfoldloven i juni 2009.

Naturreservat er den strengeste formen for områdevern i Norge. Verneformen kan brukes på områder som inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt type natur eller på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Andre eksempler på verneområder er bl.a. nasjonalpark, landskapsvernområde, biotopvern, marint verneområde og naturminne.

Norsk rødliste over arter og norsk rødliste over naturtyper beskriver arter og naturtyper som er trua av utryddelse, utsatt for betydelig reduksjon eller er naturlig sjeldne.

www.artsdatabanken.no

BRENNVIKA NATURRESERVAT

SANDDYNER MED RIK VEGETASJON

Brennvika er først og fremst kjent som et meget populært bade- og friluftsområde. Færre kjenner imidlertid til at området også har store naturverdier.

Brennvika ligger i den sørlige delen av Steigen kommune, og er den største vika på halvøya mellom Nordfolda og Leinesfjorden. Reservatet omfatter den innerste delen av vika, ved grenda Brennvik. Her ligger et sør-/sørvest-eksponert område med store og karakteristiske sanddyner.

Sørøstsida av vika har bratte, utilgjengelige strender under ei høy fjellrekke. Nordsida har mange skjermete vikar, sund og småøyer. Mellom sandstranda og sanddynene er det en bratt erosjonskant. Flere mindre ferskvannsig kommer ned på stranda.

Sanddynesystemet i Brennvika naturreservat er typisk for naturtypen i denne regionen, men har likevel spesielle forekomster. Av særlig interesse er den store utbredelsen av flere vegetasjonstyper. Antallet plantearter er relativt stort og typisk for sandstrand. Spesielt interessant er forekomsten av strandskolm. Dette er en av tre kjente lokaliteter for arten mellom Helgeland og Ofoten.

Brennvika naturreservat i Steigen kommune ble opprettet 6. desember 2002. Reservatet dekker et areal på ca. 542 dekar, hvorav ca. 214 dekar er sjøareal.

Formålet med fredningen er å ivareta et verdifullt, men svært sårbart, kystområde, med det naturlig tilknyttede plante- og dyreliv. Området har først og fremst verdi i botanisk sammenheng (sanddynevegetasjon).

Strandskolm (*Lathyrus japonicus*)

Svømmesnippe (*Phalaropus lobatus*)

BRUNVÆR NATURRESERVAT

DET NORDLIGSTE STRANDFLATEVÆRET

Brunvær ligger rett nord for Steigens største øy, Engeløya, og består av de tre større øyene Flatøya, Aslakøya og Store Forøya i tillegg til en rekke mindre øyer.

Flatøya omfatter en gruppe på fire større og noen små øyer som henger sammen ved fjære sjø. Alle domineres av lave bergkoller med vik og sund. I vikene er det strandenger og en del frodige tangvoller. Stranda grenser opp mot berg og fattig hei med krekling og einer. Det er noen få ferskvannsdammer på hovedøya.

Flatøya er en variert havstrandlokalitet. Vegetasjonen er typisk for salteng, men noe mindre for tangstrand. Spesielt interessant er forekomsten av de sørlige planteartene strandstjerne og strandmelde.

Foruten de vanlige sjøfuglene, er svømmesnippe funnet hekkende inne på øyene.

Brunvær er det nordligste av en lang og nesten sammenhengende rekke strandflatevær som starter i Vikna i Nord-Trøndelag.

Brunvær naturreservat i Steigen kommune ble opprettet 6. desember 2002. Reservatet dekker et areal på 2 338 dekar, hvorav 1 513 dekar er sjøareal.

Formålet med fredningen er å ivareta et verdifullt kystområde, med det naturlig tilknyttede plante- og dyreliv.

Strandstjerne (*Tripolium pannonicum* ssp. *maritimum*)

ENGELVÆR NATURRESERVAT

ET VIKTIG OMRÅDE FOR SJØFUGLER

Engelvær naturreservat ligger lengst vest i Steigen kommune, ut mot Vestfjorden. Området omfatter en rekke øyer av varierende størrelse. Sjøområdene mellom øyene er relativt grunne. På enkelte av øyene er det små ferskvannsdammer.

Vegetasjonen er dominert av fattig kystlynghei. Berget går rett ned i sjøen unntatt i noen små vikler med steinstrand og tangvoller.

Engelvær er viktig for sjøfugler, både som hekke- og overvintringsområde. Spesielle arter som hekker i området er smålom, toppskarv, storskarv, havørn og sildemåke.

Foruten disse artene har Engelvær gode bestander av flere vanlige sjøfugler som bl.a. ærfugl, tjeld, fiskemåke, teist og terner. Det er meget gode bestander av hekkende stormåker som gråmåke og svartbak. Grågås hekker også i området.

Ærfugl, havelle, svartand og sjørørre overvintrer i stort antall, i tillegg forekommer også bl.a. alkekonge og den flotte praktærfuglen om vinteren.

Engelvær har en av Nordlands største bestander av teist (*Cepphus grylle*)

Av spesielle plantearter vokser flere sørlige strandplanter som er sjeldne så langt nord, bl.a. strandstjerne, strandmelde, saltarve og tiggersoleie.

Engelvær naturreservat i Steigen kommune ble opprettet 6. desember 2002. Reservatet dekker et areal på 16 829 dekar, hvorav 15 318 dekar er sjøareal.

Formålet med fredningen er å ivareta et urørt, stort og variert kystområde, med det naturlig tilknyttede plante- og dyreliv. Spesiell verdi knytter seg til området som hekke- og overvintringsområde for sjøfugl.

Engelvær har også en stor bestand av storskarv (*Phalacrocorax carbo*)

Kilde: © Naturbase, Miljødirektoratet

TEGNFORKLARING

 Naturreservat
 Nature Reserve

Målestokk

 0 m 10 km

Ferdselsrestriksjoner

I tiden f.o.m. 15. april t.o.m. 31. juli er all ferdsel på land i Engelvær og Brunvær naturreservat forbudt.

Restrictions on access

From 15 April to 31 July, all forms of access to and passage through land areas in the Engelvær and Brunvær nature reserves are prohibited.

Einschränkung des Betretungsrechtes

Im Zeitraum vom 15. April bis und mit 31. Juli ist das Betreten der Landgebiete in den Naturreservaten Engelvær und Brunvær verboten.

Kartblad N50:

Engelvær: 2030 IV Engelvær
 Brennsvika: 2030 II Kjerringøy
 Brunvær: 1231 III Hamarøy
 Prestegårdsskogen: 2030 I Steigen
 Hopvasslia: 2130 I Innhøvet
 Storvatnet: 2130 IV Nordfjorden

HOPVASSLIA NATURRESERVAT

ET SVÆRT INTERESSANT LØVSKOGSOMRÅDE

Hopvasslia naturreservat ligger på nordøstsiden av Hopvatnet på nordsiden av Mørsvikfjorden. Verneområdet består av ei li med en bredde på 1,5 km og er på begge sider omgitt av fattig grunnfjell. Lia er til dels svært bratt, og avsluttes på rundt 150 m høyde av nakne stup.

Plantelivet i lia er rikt, frodig og variert. Mesteparten av lia dekkes av bjørkeskog med en del selje, gråor og rogn. Markvegetasjonen består mest av høgstauder der det er bratt, og lågurter på litt flattere mark. Midt i lia, rett opp for Kjelbak (gård), er det et større gråor-heggebestand. Utenfor området i øst tar fattige skogtyper over.

Også fuglelivet i lia er rikt og domineres av spurvefugler som trostefugler, sangere, meiser og finker.

Med sin store frodighet og innhold av sørlige plantearter nær sin nordgrense i Norge, er Hopvasslia en spesielt verdifull del av Steigens natur.

Hopvasslia naturreservat ble opprettet 15. desember 2000. Reservatet dekker et areal på ca. 566 dekar.

Formålet med fredningen er å bevare en klimatisk svært gunstig løvskogslia med store innslag av sørlig-varmekjære plantearter, samt den tilhørende fauna.

Turt (*Cicerbita alpina*).

Rødstrupe (*Erithacus rubecula*)

PRESTEGÅRDSSKOGEN NATURRESERVAT

VERDENS NORDLIGSTE HASSELSKOG

Prestegårdsskogen naturreservat ligger på Engeløyas sørside i Steigen kommune, like nord for Laskestad skole. Store deler av området er bratt sør og østvendt opp mot Prestkonetinden. Stup finnes allerede ved ca. 200 m o.h. Under stupene er det rasmark, til dels ren ur.

Innenfor reservatet ligger verdens nordligste kjente forekomst av hassel. Hasselforekomsten ble første gang beskrevet av biskop Gunnerus i 1760-årene, og hoveddelen ble fredet som skogreservat allerede i 1941.

I verneområdet er det funnet flere rødlistearter og sørlige, kravfulle plantearter som her vokser nær sin nordgrense, f.eks. kratthumleblom, vanlig knoppurt og fagerknoppurt. Også skogvikke har sin nordgrense her. Oppe i ura vokser tindved og skredarve. I de slake liene lenger opp i fjellet finnes rik fjellvegetasjon med flere sjeldne planter.

Verneverdiene er hovedsakelig kulturbetingete og knyttet til den historiske utnyttelsen av området med husdyrhold og aktiv skjøtsel.

Prestegårdsskogen naturreservat ble opprettet 15. desember 2000 og utvidet i 2011. Reservatet dekker et areal på ca. 1153 dekar.

Formålet med vernet er å bevare et rikt naturområde med truet, sjelden og sårbar natur. Området har særlig betydning for biologisk mangfold og særskilt naturvitenskapelig verdi i form av naturtyper som ras- og naturbeitemark, og forekomster av krevende og sjeldne plantearter, sjeldne beitesopper samt tilhørende fauna. I området finnes en av verdens nordligste hasselforekomster.

Skogvikke (*Vicia sylvatica*)

Utsikt mot Storvatnet naturreservat

STORVATNET NATURRESERVAT

ET UNIKT SKOGSOMRÅDE

Storvatnet naturreservat ligger i den østlige delen av Steigen kommune, nær grensa til Hamarøy kommune. Storvatnet har avløp mot vest via Lommervatnet til fjordarmen Balkjosen. Det ca 9 km lange Storvatnet er en typisk fjordsjø som ligger i en dypt nedskåret, trang U-dal som strekker seg hovedsakelig i nordøst-sydvestretningen. Storvika er en forgrening av vannet i øst-sørøstlig retning. Vannet er omgitt av mektige fjellpartier med en rekke spisse tinder med Storvasstiden på 1180 m som høyeste fjelltopp.

Området er stort og har en stor variasjon på grunn av svært varierte forhold både med hensyn til lyseksposering, topografi og jordbunnsforhold. Deler av skogen har urørt og til dels meget gammel furuskog og meget frodig høgstaudeskog.

Det storslåtte og meget varierte landskapet gir gode livsvilkår for en lang rekke fugler og dyr, deriblant rødlistearter som f.eks. jaktfalk og dvergspett.

Skogområdet er unikt ved at det inngår i et landskapsmessig helhetlig, urørt og storslått landskap med Storvatnet sentralt og omgitt av mektige fjellområder på alle kanter.

Storvatnet naturreservat ble opprettet 25. februar 2011. Reservatet dekker et areal på ca. 24 627 dekar.

Formålet med vernet er å bevare et område med sjelden og sårbar natur, med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har en særskilt naturvitenskapelig verdi som et tilnærmet urørt nedbørsfelt og en særlig betydning for biologisk mangfold med stor økologisk variasjon med urskogpreget furuskog og rik høgstaudeskog.

Skogsvinerot (*Stachys sylvestris*)

Elg (*Alces alces*) på skjær i Engelvær

NATURRESERVATE IN STEIGEN

 Die Gemeinde Steigen umfasst die Steigen-Halbinsel, Teile des Gebietes Stábánjargga östlich des Vestfjordes, sowie eine Reihe von größeren und kleineren Inseln. Entlang dem Vestfjord, im äußeren Teil der Gemeinde, liegen von Norden nach Süden: Brenn-sundvær, Husøyvær, Måløyvær, Engelvær, Lauvøyvær, Valsvær und Brunvær. Die größten Inseln sind Engeløya und Lundøya mit einer Fläche von 69 bzw. 27 km². Die Landschaft ist von einer Reihe von Fjorden geprägt, wovon Nordfolda der längste ist. Die größten Seen sind Storvatnet und Straumfjordvatnet im östlichen Teil der Gemeinde. Ganz im Süden liegt Helldalsisen, höchster Punkt und einziger Gletscher in der Gemeinde, 1351 m ü. M.

Die Natur in Steigen ist von großer Schönheit und Vielfalt, und lädt zu verschiedenen Formen der naturnahen Erholung ein. Steigen hat außerdem Vorkommen von seltenen und empfindlichen Pflanzen- und Tierarten, mehrere davon auf der Roten Liste der bedrohten Arten aufgeführt. Die wertvollen Naturschätze haben zur Einrichtung von sechs Naturreservaten in der Gemeinde geführt (siehe Karte in der Mitte): Brunvær, Engelvær und Brennrika, Prestegårdswald, Hopvasslia und Storvatnet.

Die drei erstgenannten sind durch den Küstenschutzplan geschützt, der Prestegårdswald und Hopvasslia durch den Schutzplan für nährstoffreiche Laubwälder, und Storvatnet durch den Schutzplan für den Wald.

Badeliv i Brennrika

THE NATURE RESERVES IN STEIGEN

 The municipality of Steigen consists of the Steigen peninsula, parts of Stábánjargga, a land area on the eastern side of Vestfjorden, as well as large and small islands including «øyvær» with fishing traditions. Along Vestfjorden, in the outer area of the municipality, the following islands are located (from south to north): Brenn-sundvær, Husøyvær, Måløyvær, Engelvær, Lauvøyvær, Valsvær and Brunvær. The largest islands are Engeløya and Lundøya, with areas of 69 and 27 km² respectively. A number of fjords cut into the landscape, of which Nord-folda is the longest. The largest lakes are Storvatnet and Straumfjordvatnet in the eastern part of the municipality. Furthest south lies Helldalsisen, Steigen's highest point and only glacier, with an altitude of 1351 metres.

The nature of Steigen is dramatically beautiful and varied, with attractive opportunities for different forms of outdoor recreation. Steigen also has rare and vulnerable habitats and species, several of which are included on the Red List of threatened species. Due to the wealth of natural resources, six nature reserves have been created in the municipality (see the map in the centre pages): Brunvær, Engelvær and Brennrika, Prestegårdsskogen, Hopvasslia and Storvatnet.

The first three are protected through the coastal protection plan, Prestegårdsskogen and Hopvasslia through the protection plan for rich deciduous forests and Storvatnet through the protection plan for forests.

I et naturreservat er du naturens gjest

Alle er velkommen til å besøke naturreservatene, men husk at all ferdsel og bruk skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

Vi ber om at du merker deg følgende utdrag fra vernebestemmelsene:

- All vegetasjon (også tang og tare samt døde busker og trær) i vatn, på land og i sjøen er fredet mot skade og ødeleggelse.
 - Sanking av bær og matsopp er tillatt.
 - Bålbrenning med tørrkvist eller medbrakt ved er tillatt i Storatnet og Prestegårdsskogen.
- Dyre- og fuglelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot skade og ødeleggelse.
 - Bestemmelsene om jakt varierer fra område til område, se www.lovdato.no for nærmere informasjon om det enkelte naturreservat.
 - Fiske er tillatt etter gjeldende forskrifter.
- Tekniske inngrep og forsøpling er ikke tillatt.
- **I tiden fra og med 15. april til og med 31. juli er det forbud mot camping, teltslagning og ferdsel på land i Engelvær og Brunvær naturreservater.**
- Motorferdsel til lands er forbudt.
- Utenom eksisterende veger og stier er bruk av sykkel og hest og kjerre, samt ridning forbudt.
- Idrettsarrangement, teltleirer, jakthundprøver og annen organisert virksomhet er forbudt.

For fullstendige vernebestemmelser: www.lovdato.no

Kort om naturreservatene i Steigen

Hvor:

Steigen kommune, Nordland fylke

Friluftsliv:

«Friluftskart for Steigen kommune» og boka «På tur i Hamarøy, Steigen og Sørfold» beskriver mange flotte turer og fås kjøpt hos Steigen kommune og i de fleste forretninger i kommunen. Se også www.godtur.no. For jakt og fiskemuligheter se bl.a. www.isteigen.no, www.inatur.no eller «jakt og fiskekart for Helgeland og Salten» som fås kjøpt hos bokhandlere.

Informasjon om overnattings- og servicetilbud:

Det er overnattingsstilbud og butikker i de fleste tettstedene i Steigen: Helnessund, Nordfold, Leinesfjord, Nordskot, Bogen og på Engeløya. Se bl.a. www.steigen.kommune.no under Turisme og www.steigenbooking.com. Hytter kan leies flere steder i kommunen.

Kart:

Engelvær: 2030 IV Engelvær
Brennvika: 2030 II Kjerringøy
Brunvær: 1231 III Hamarøya
Prestegårdsskogen: 2030 I Steigen
Hopvasslia: 2130 I Innhavet
Storatnet: 2130 IV Nordfold

Opprettet:

Brennvika, Brunvær og Engelvær: 6. desember 2002
Hopvasslia: 15. desember 2000
Prestegårdsskogen: 15. desember 2000, utvidet 25. februar 2011.
Storatnet: 25. februar 2011.

Areal:

Til sammen ca 46 055 dekar, hvorav ca 17 045 dekar er sjøareal.

Informasjon:

Fylkesmannen i Nordland, Miljøvernavdelinga, Statens Hus, Molov. 10, 8002 Bodø, tlf.: 75 53 15 00. www.fylkesmannen.no/nordland

Forvaltning og oppsyn:

Fylkesmannen i Nordland
Statens naturoppsyn, tlf.: 73 58 05 00. www.naturoppsyn.no

Foto: Aasmund Gylseth: Forside, side 5, 6, 7, 8, 10, 11, 17(ø), 20, 21, 22 og bakside. Gunhild Garte Nervold: 2(n). Gunhild Dahle: 3, 19 (ø). Hanne Etnestad: 14, 15(ø). Trond Haugskott: 2(ø), 4, 9, 15(n), 17(n), 19(n). Gunnar Svabjerg: 18.

Utforming: Trond Haugskott.

NATURRESERVAT

Naturreservat er den strengeste formen for områdevern etter naturmangfoldloven.

Dette er områder som inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, har en særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Fylkesmannen i
NORDLAND

MILJØ-
DIREKTORATET